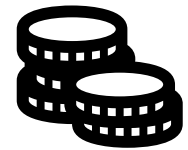

Inwestycje alternatywne

Finanse w teorii: oszczędzanie na start

Oszczędzanie to zaniechanie konsumpcji bieżącej na rzecz konsumpcji przyszłej. Innymi słowy oznacza to, że nie wydamy teraz wszystkich pieniędzy, żeby mieć je na później.

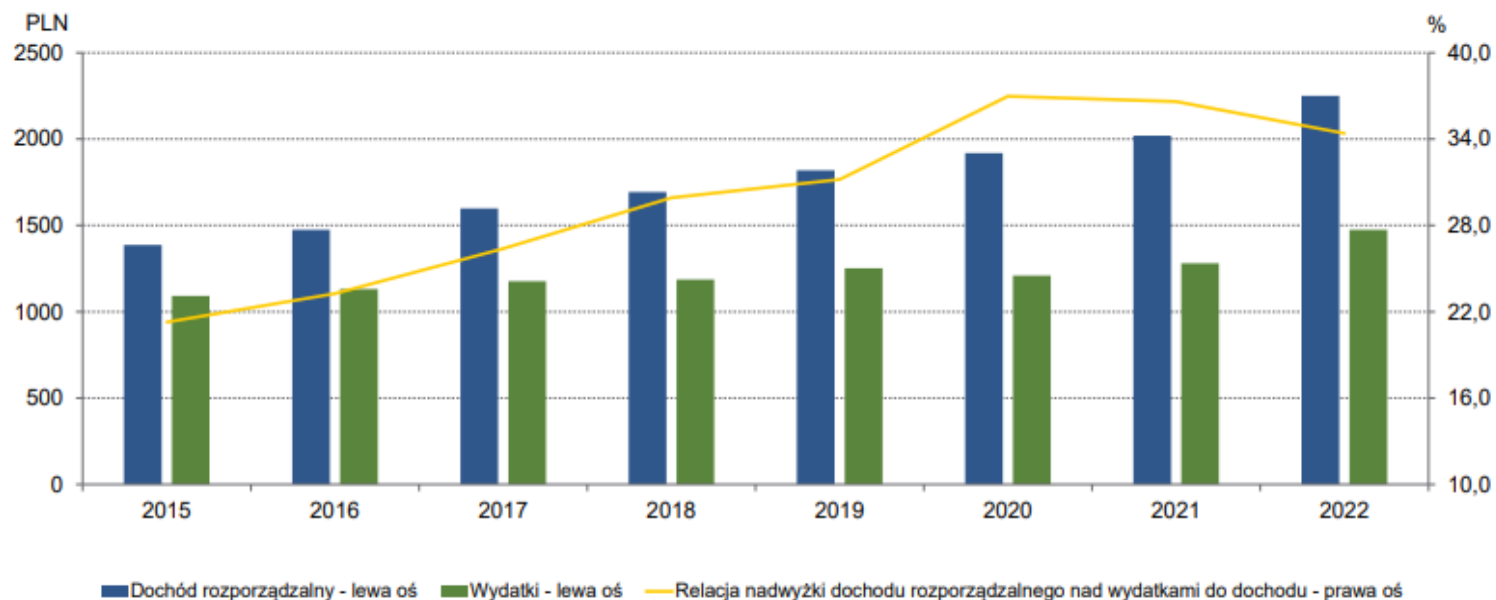
Czym jest konsumpcja?

W ekonomii, konsumpcja to wydatki gospodarstw domowych na zakup dóbr. Innymi słowy, to kupowanie i używanie rzeczy, które są nam potrzebne lub które chcemy mieć. Na przykład, kiedy twoi rodzice kupują ubrania, żywność, płacą za rachunki za prąd czy telefon, to wszystko jest konsumpcją. To znaczy, że ponosimy wydatki, żeby mieć różne produkty lub usługi, które pozwalają zaspokoić nasze potrzeby.

Skąd się biorą oszczędności?

Podstawowym źródłem oszczędności są dochody z pracy, działalności gospodarczej, inwestycji. Oszczędności powstają, gdy dochody przekraczają wydatki.

Wykres 1. Sytuacja materialna gospodarstw domowych w Polsce

Źródło: NBP, *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2022 r.*, Warszawa 2023.

Oszczędzanie w teorii

Istnieje wiele teorii oszczędzania, które tłumaczą, jak i dlaczego ludzie odkładają pieniądze na przyszłość. Każda z tych teorii może pomóc lepiej zrozumieć, jak zarządzać swoimi finansami, m.in.:

- hipoteza dochodu absolutnego,
- hipoteza cyklu życia,
- hipoteza dochodu permanentnego,
- teorie psychologiczne i socjologiczne,
- teorie behawioralne.

Oszczędzanie w teorii

Hipoteza dochodu absolutnego (J. M. Keynes) – ludzie mają stałą skłonność do konsumpcji. Gdy zarabiają więcej, ich wydatki rosną tylko w niewielkim stopniu. Wzrost dochodów prowadzi więc do wzrostu oszczędności. Subiektywne motywy oszczędzania wg Keynesa:

- ostrożność,
- przezorność,
- chęć zwiększenia dobrobytu,
- wyrachowanie,
- potrzeba niezależności,
- przedsiębiorczość,
- chęć skorzystania z wyższej stopy procentowej,
- skąpstwo.

Oszczędzanie w teorii

Hipoteza cyklu życia (Modigliani, Ando) – w życiu jednostki są dwa okresy – aktywności zawodowej i emerytury. Człowiek dąży do utrzymania stałego poziomu konsumpcji w obu tych okresach. W związku z tym, w pierwszym z nich gromadzi oszczędności, a w drugim konsumuje dochody, jakie on przynosi. Poziom konsumpcji zależy od poziomu dochodu i zgromadzonego wcześniej majątku.

Oszczędzanie w teorii

Hipoteza dochodu permanentnego (Friedman) – poziom wydatków konsumpcyjnych zależy od przeciętnego dochodu, jaki jednostka spodziewa się uzyskać w trakcie całego życia. Przejściowe zmiany dochodów nie wpływają na poziom konsumpcji.

Oszczędzanie w teorii

Teorie psychologiczne i socjologiczne:

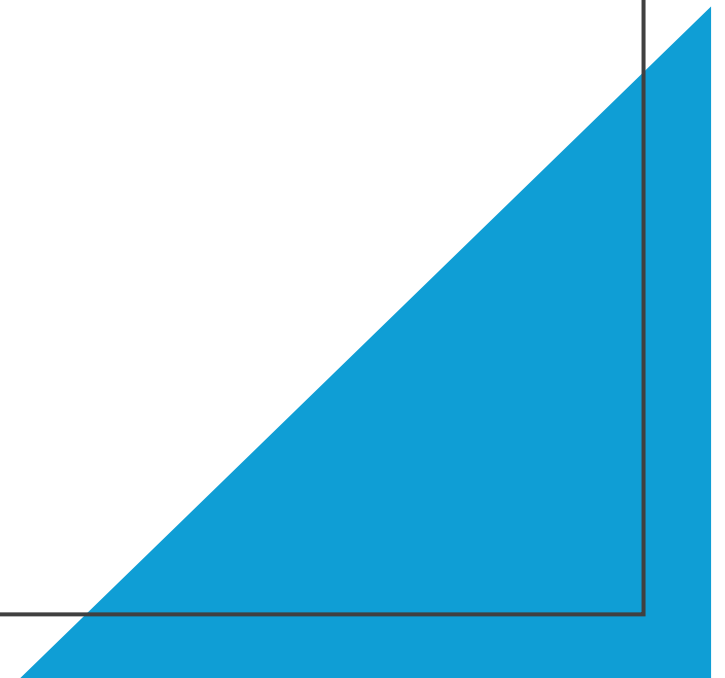
- oszczędzanie zależy od tego, czy umiemy i chcemy oszczędzać, co wymaga silnej woli i wytrwałości. Każdy oszczędza inaczej i ma swój własny sposób na oszczędzanie;
- kupowanie i używanie rzeczy jest ważne w życiu społecznym. Dzięki temu ludzie mogą się wyróżniać lub zyskiwać aprobatę innych;
- skłonność do oszczędzania jest pozytywnie skorelowana z pozycją społeczną – ludzie, którzy mają lepszą pracę i więcej zarabiają, zazwyczaj oszczędzają więcej pieniędzy.

Teorie behawioralne – ludzie nie zawsze podejmują racjonalne decyzje i nie zawsze wiedzą wszystko, a ich oszczędności zależą od ich własnych decyzji oraz tego, co się dzieje wokół nich.

Co wpływa na skłonność do oszczędzania?

- **Czynniki osobowe** – wiek, status rodziny, wykształcenie, płeć, liczba osób na utrzymaniu
- **Czynniki ekonomiczne** – wielkość majątku, poziom regularnych dochodów, stabilność zatrudnienia
- **Czynniki inwestycyjno-finansowe** – struktura aktywów (czyli to, co ktoś posiada np. gotówka, samochody), cel oszczędzania, doświadczenie inwestycyjne, ocena obecnej sytuacji finansowej
- **Czynniki edukacyjne** – poziom wiedzy ekonomicznej, rozumienie ryzyka inwestycyjnego, znajomość instrumentów finansowych
- **Czynniki psychologiczne** – awersja do ryzyka, zaufanie do systemu finansowego, pewność siebie w podejmowaniu decyzji finansowych

Struktura oszczędności Polaków

Tabela 1. Struktura aktywów finansowych Polaków

Źródło: NBP, *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2022 r.*, Warszawa 2023.

	2019	2020	2021	2022
Wartość aktywów finansowych gospodarstw domowych (w mld zł)				
Depozyty bankowe	898,1	993,8	1 059,9	1 094,4
Depozyty w SKOK-ach	8,7	8,9	9,4	9,3
Tytuły uczestnictwa funduszy inwestycyjnych	147,0	152,1	165,6	134,4
Z tytułu ubezpieczeń na życie (w tym UFK) ²	60,9	62,7	57,5	45,9
Skarbowe papiery wartościowe	27,4	40,8	55,1	87,9
Nieskarbowe papiery wartościowe	5,6	3,2	1,5	2,7
Akcje notowane na rynkach GPW	56,2	80,8	89,0	80,3
Gotówka w obiegu (bez kas banków)	219,1	301,0	334,1	347,8
Ogółem	1 423,0	1 643,3	1 772,2	1 802,7
Struktura aktywów finansowych gospodarstw domowych (w %)				
Depozyty bankowe	63,1	60,5	59,8	60,7
Depozyty w SKOK-ach	0,6	0,5	0,5	0,5
Tytuły uczestnictwa funduszy inwestycyjnych	10,4	9,3	9,4	7,5
Z tytułu ubezpieczeń na życie (w tym UFK) ²	4,3	3,8	3,2	2,5
Skarbowe papiery wartościowe	1,9	2,5	3,1	4,9
Nieskarbowe papiery wartościowe	0,4	0,2	0,1	0,1
Akcje notowane na rynkach GPW	3,9	4,9	5,0	4,5
Gotówka w obiegu (bez kas banków)	15,4	18,3	18,9	19,3

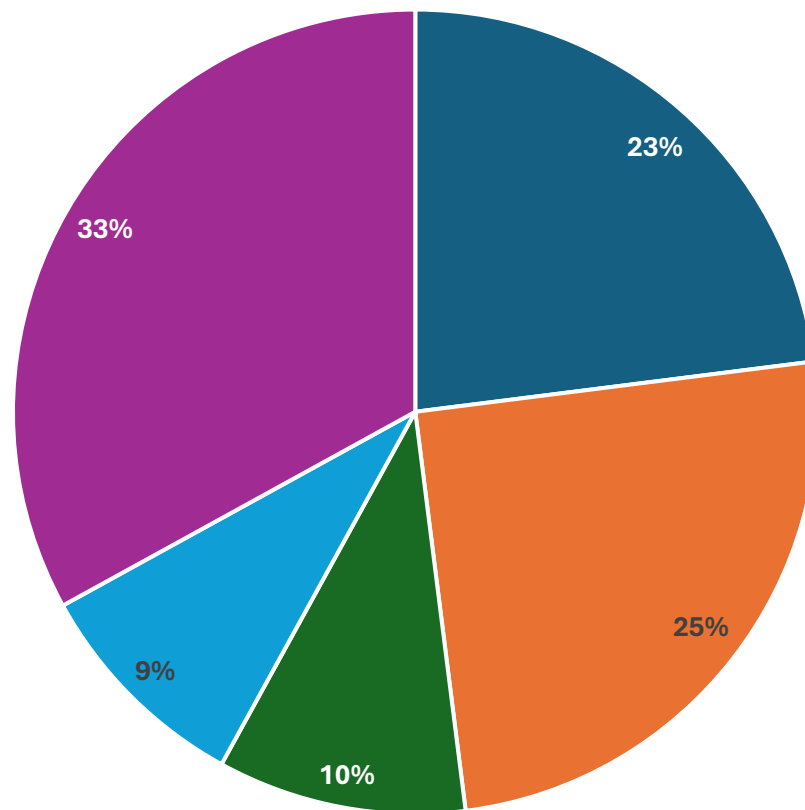
Struktura aktywów finansowych Polaków

Największy udział w aktywach finansowych gospodarstw domowych stanowią depozyty bankowe. Na przestrzeni kilku lat ich udział minimalnie spadł.

Najwyższy wzrost udziału (o 158%) odnotowały skarbowe papier wartościowe (np. obligacje skarbowe), natomiast największy spadek udziału (o 28%) zanotowały tytuły uczestnictwa funduszy inwestycyjnych.

Wykres 2. Najpopularniejsze formy oszczędzania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania „Strategie finansowe Polaków”.

■ lokaty ■ ROR ■ dobra trwałe ■ waluty obce ■ konta oszczędnościowe

Najpopularniejsze formy oszczędzania

Według badania [VeloBank](#), najpopularniejszą metodą oszczędzania są [konta oszczędnościowe](#) i [RORy](#). Polacy chętnie korzystają z [lokat](#). Duże znaczenie mają także dobra trwałe, takie jak nieruchomości, czy złoto.

Czym są inwestycje?

Inwestowanie to proces polegający na rezygnacji z bieżącej konsumpcji w celu uzyskania przyszłych, niepewnych korzyści

Inwestycje można podzielić na:

- klasyczne
- alternatywne

Różnice między inwestycjami klasycznymi a alternatywnymi

- Inwestycje alternatywne to wszystkie rodzaje inwestycji, które nie są inwestycjami tradycyjnymi, a więc inwestycjami w klasyczne instrumenty rynku finansowego, takie jak waluty, akcje czy obligacje.
- Często są związane z instrumentami finansowymi (np. [ETF na kryptowaluty](#)).
- Ceny inwestycji alternatywnych zmieniają się odwrotnie do cen inwestycji tradycyjnych. Jeśli ceny tradycyjnych inwestycji rosną, ceny alternatywnych inwestycji zazwyczaj spadają i odwrotnie.
- Inwestycjom alternatywnym często towarzyszy wysokie ryzyko.

Motywy inwestowania w inwestycje alternatywne

- Środowisko niskich stóp procentowych – tradycyjne instrumenty finansowe przynoszą niewielkie zyski, ponieważ banki oferują niższe odsetki na lokatach i kontach oszczędnościowych. To oznacza, że oszczędności „zarabiają mniej”.
- Dywersyfikacja portfela inwestycyjnego (strategia polegająca na rozłożeniu swoich inwestycji na różne rodzaje aktywów, aby zmniejszyć ryzyko) i zabezpieczenie się przed wahaniami koniunktury
- Poszukiwanie instrumentów długoterminowego inwestowania, np. zakup nieruchomości
- Poszukiwanie nowoczesnych instrumentów finansowych, np. ETF na kryptowaluty
- Łączenie pasji z inwestycjami, np. numizmaty
- Moda, np. NFT (ang. non-fungible token)
- Spekulacja, czyli chęć osiągnięcia szybkiego zysku np. kryptowaluty

Wykres 3. Motywy inwestycji alternatywnych

Źródło: Inwestycje alternatywne. Badanie inwestorów 2012 r., https://www.bankier.pl/static/att/90000/2542590_RAPORT.pdf,

Motywy inwestycji alternatywnych

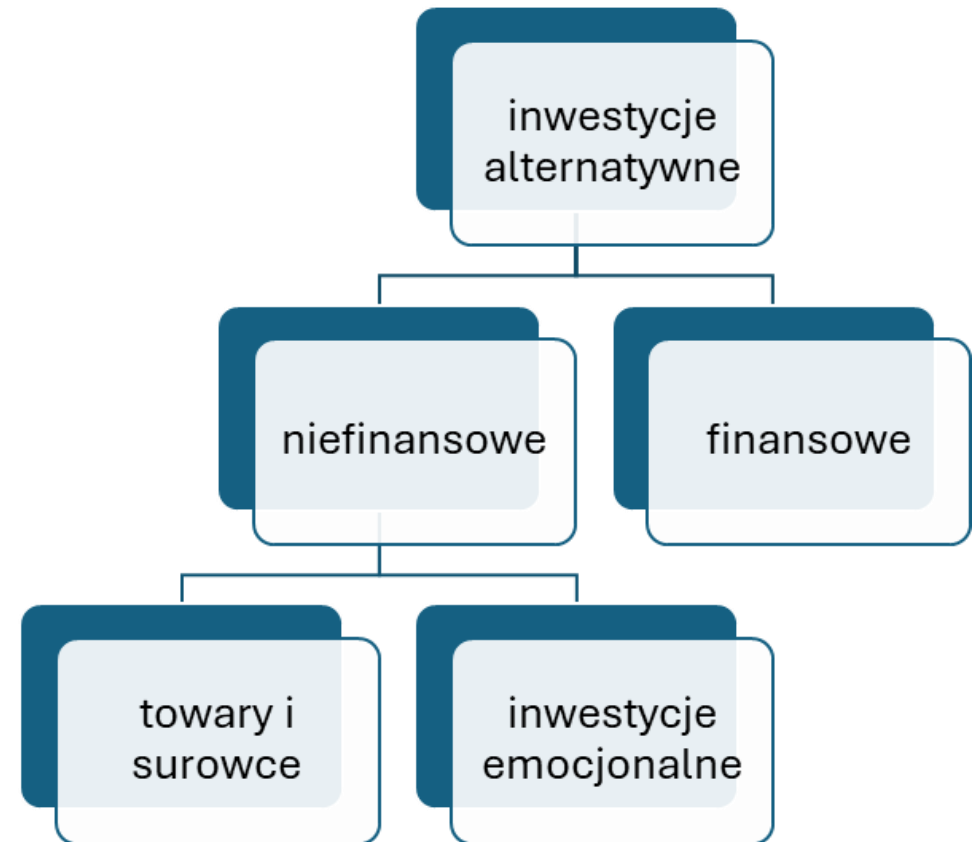
Wyniki badania pokazują, że najważniejszym czynnikiem brany pod uwagę przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych jest szansa na wysoką stopę zwrotu. Drugim najważniejszym parametrem jest bezpieczeństwo, którego poziom jest jednak zazwyczaj odwrotnie proporcjonalny do stopy zwrotu z inwestycji. Bardzo ważne dla inwestorów są także gwarancja zwrotu kapitału oraz wysoka płynność notowań, co ogranicza ryzyko dużych start.

Podział inwestycji alternatywnych

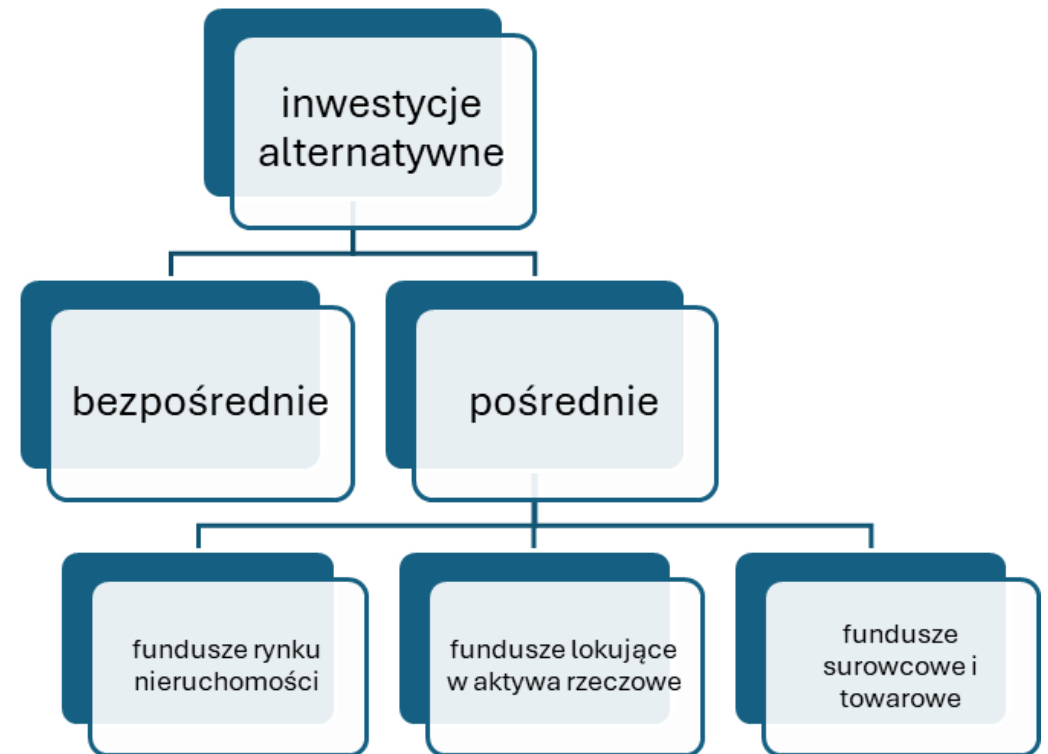
Inwestycje alternatywne można podzielić na finansowe, czyli aktywa finansowe (np. kryptowaluty) oraz niefinansowe, które mają wartość ze względu na ich fizyczne właściwości, estetykę, historię lub rzadkość. Są to np. dzieła sztuki, numizmatyka (monety), wino, antyki.

Do aktywów niefinansowych można zaliczyć aktywa emocjonalne, które mają wartość nie tylko materialną, ale również emocjonalną lub estetyczną dla inwestora. Inwestycje w towary i surowce obejmują natomiast fizyczne aktywa używane w produkcji dóbr i usług (np. ropa naftowa).

Podział inwestycji alternatywnych

Inwestycje alternatywne można podzielić także na bezpośrednie i pośrednie. Inwestycje pośrednie polegają na tym, że korzystasz z pomocy profesjonalistów, którzy pobierają opłaty za swoje usługi. W przypadku inwestycji bezpośrednich sam przechowujesz swoje inwestycje i podejmujesz wszystkie decyzje, dzięki czemu nie płacisz prowizji ani opłat za zarządzanie czy doradztwo. Jednak model bezpośredni wymaga od Ciebie dużej wiedzy o rynku i poświęcenia sporej ilości czasu.

Zalety inwestycji alternatywnych

- Uniezależnienie efektów inwestycji od tendencji na [rynku finansowym](#) i [koniunktury gospodarczej](#)
- Dobra ochrona przed inflacją
- Możliwość dywersyfikacji portfela inwestycyjnego
- Długi horyzont inwestycyjny
- Korzyści podatkowe
- Niektóre inwestycje alternatywne, jak dzieła sztuki czy kolekcjonowanie monet, mają fizyczną formę. Oznacza to, że nawet jeśli rynek się załamie i ceny tych inwestycji spadną, inwestor wciąż ma przedmiot, który może go cieszyć lub być wartościowy z innych powodów.

Wady inwestycji alternatywnych

- Niska płynność rynku - na rynkach może być mało zawieranych transakcji (niska płynność), przez co jest potencjalnie bardziej niebezpieczny dla tych, którzy chcą inwestować
- Bardzo długoterminowe podejście do inwestowania ([długi horyzont inwestycyjny](#)), szczególnie w przypadku inwestycji opartych na emocjach
- Bariery wejścia na rynek - inwestowanie wymaga dużo pieniędzy oraz wiedzy, żeby zacząć inwestować
- Dla inwestowania na mniejszych rynkach aktywów alternatywnych potrzebna jest dokładna wiedza o konkretnych instrumentach
- Duża rola mody, zwłaszcza w inwestycjach emocjonalnych
- Przy części inwestycji (dzieła sztuki, monety itp.) ograniczona możliwość transferów za granicę
- Trudności w obiektywnej ocenie osiągniętych efektów inwestowania
- Rynek może być mało przejrzysty i trudny do zrozumienia, a także kluczowe są zachowania ludzi.

Ryzyko inwestycji alternatywnych

- **Ryzyko płynności:** Inwestycje alternatywne często są mniej płynne niż tradycyjne aktywa. Oznacza to, że mogą być trudniejsze do sprzedaży w krótkim czasie bez znacznej utraty wartości. Przykłady to nieruchomości, fundusze *private equity*, czy sztuka.
- **Ryzyko wyceny:** Wycena inwestycji alternatywnych może być trudniejsza i mniej przejrzysta. Brak regularnych notowań rynkowych może prowadzić do niepewności co do rzeczywistej wartości aktywów. Dotyczy to zwłaszcza inwestycji w startupy, fundusze hedgingowe, czy unikatowe przedmioty kolekcjonerskie.

Ryzyko inwestycji alternatywnych

- **Ryzyko regulacyjne:** Inwestycje alternatywne często podlegają mniejszej regulacji niż tradycyjne rynki finansowe. Brak przejrzystości i standardów może prowadzić do większego ryzyka oszustw lub nieprawidłowości.
- **Ryzyko rynkowe:** Chociaż inwestycje alternatywne mogą oferować dywersyfikację, są one nadal podatne na ryzyka rynkowe, takie jak zmiany stóp procentowych, zmienność gospodarcza czy ryzyko systemowe. Na przykład, rynek nieruchomości może być dotknięty kryzysami finansowymi, a inwestycje w towary są narażone na wahania cen.

Ryzyko inwestycji alternatywnych

- **Ryzyko operacyjne:** Inwestycje alternatywne mogą wiązać się z bardziej skomplikowanymi operacjami, co zwiększa ryzyko błędów operacyjnych, cyberataków lub problemów z administracją.
- **Ryzyko koncentracji:** Inwestorzy mogą być narażeni na wyższe ryzyko, jeśli zbyt duża część ich portfela jest ulokowana w inwestycjach alternatywnych. Brak odpowiedniej dywersyfikacji może prowadzić do większej zmienności zwrotów.

Źródła:

- Banasik, M. (2016). Inwestycje alternatywne–problem definiowania oraz ich znaczenie w czasach kryzysu. W: J. Szostak, (red), *Finanse dziś i jutro–szanse, wyzwania i zagrożenia*, 109-129.
- Begg, D. K., Fischer, S., Dornbusch, R., Rapacki, R., & Czarny, B. (1993). *Ekonomia: makroekonomia*. Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne.
- Jagielnicki, A. (2011). *Inwestycje alternatywne: pierwsze kroki na rynku pozagiełdowym*. Wydawnictwo "Helion".
- Kasprzak-Czelej, A. (2013). Możliwości dywersyfikacji ryzyka z wykorzystaniem inwestycji alternatywnych. *Zarządzanie i Finanse*, 4(2), 255-266.
- Pastusiak, R. (2013). Inwestycje alternatywne i ich znaczenie na polskim rynku kapitałowym. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, (63), 369-378.
- Zalega, T. (2007). Mechanizm zachowania się konsumenta na rynku w ujęciu makroekonomicznych koncepcji konsumpcji. *Studia i Materiały*, 5(2), 86-95.